

KIJK EENS OM JE HEEN

De Hortus Botanicus Gaitske, Petra, Willemien

Kijk 's om je heen

'Kijk 's om je heen' is nieuw in Noorderbreedte. Een rubriek door jongeren en nu eens niet speciaal voor jongeren, maar gewoon voor iedereen. In 'Kijk 's om je heen' gaan kinderen (nou ja kinderen...) op zoek naar interessante dingen in hun eigen omgeving en dan vooral op het gebied van natuur, milieu en landschap. Petra, Willemien en Gaitske (alledrie 14 jaar) hebben de spits afgebeten. Ze gingen naar de Hortus in Haren, die meer bleek te zijn dan alleen een kas met planten. Met z'n drieën verzamelden ze alle informatie. Petra schreef het verhaal, Willemien maakte er foto's en Gaitske tekeningen bij. Ze gingen eerst eens praten met meneer Verloop, die exkursies en rondleidingen verzorgt in de Hortus. Daarna zijn ze nog teruggeweest om de hele Hortus nog eens goed te bekijken en toen moest er ook nog gewacht worden op een zonnige dag voor de foto's en het tekenwerk. Maar het was de moeite waard! Petra, Willemien en Gaitske wonen in Haren en waren alledrie ooit wel eens met hun ouders in de Hortus geweest. Maar als je meer informatie krijgt, blijkt zoiets veel meer voor je te gaan leven. In de tropische kas in Haren denk je dan opeens na over een milieu-ramp als het massale kappen van tropische oerwouden. De Hortus heeft plannen voor een edukatieve dienst en die moet er dan ook maar snel komen! Over milieu-edukatie wordt erg veel gepraat, maar dit is een plaats waar je er ook wat aan kunt doen. De Hortus biedt aanknopingspunten met allerlei milieuproblemen over de hele wereld.

Kijk zelf 's om je heen!

Als er in jouw omgeving iets interessants te zien of te beleven is, kun je daar ook over schrijven in Noorderbreedte. Neem dan contact op met Noortje van Leeuwen, Onnerweg 15, Haren, telefoon 050-347368.

In Haren, aan de Kerklaan op nummer 30, vind je naast het Biologisch Centrum van de Rijksuniversiteit van Groningen de Hortus Botanicus (vertaald uit het latijn: plantentuin). Er is een grote warme kas met tropische planten. Buiten is een uitgestrekte tuin, die weer in andere, kleinere tuinen is ingedeeld: een kruidentuin, een wilde plantentuin, een systematische tuin, een uitheemse tuin en een rotstuin. Wij, Willemien, Gaitske en Petra, gingen er voor Noorderbreedte heen om eens uit te zoeken waarvoor de Hortus er is, wat de Hortus is en hoe de Hortus is ontstaan.

We gingen met onze vragen naar meneer Verloop, de man die de organisatie van de exkursies en rondleidingen verzorgt.

Het ontstaan van de Hortus

De Grieken waren de eerste mensen die wetenschappelijke studies over planten op schrift zetten. Dat was allemaal nog erg eenvoudig, zo van: 'Voor een jong dadelpalmje heb je een mannetje- en een vrouwtjes dadel-palm nodig'. Later kwamen de kloosters met hun kruidentuinen. De kruiden werden bij het

bereiden van eten gebruikt, maar ook als geneesmiddelen tegen allerlei ziekten of kwaaltjes. Steeds weer vroegen de monniken zich af: Waarvoor kun je welke plant gebruiken? Langs karavaanwegen werden exotische planten uit verre landen en steden zoals Indië, Padua en Pisa meegevoerd. Ook bij deze planten vroeg men zich af: Wat kan je er mee doen?

In 1587 werd in Leiden een universiteit gesticht. Deze universiteit nam de geneeskundige taak van de kloosters over. Daar zijn ontzettend veel pijnstillers en medicijnen uit voortgekomen, die nu allemaal met behulp van chemische stoffen nagemaakt zijn. 55 jaar later, in 1642, ontstond in Groningen de eerste Hortus die openstond voor publiek. Deze Hortus is als het ware ontstaan uit de achtertuin van Henricus Munting. Hij was apotheker en docent aan de Provinciale Hogeschool in Groningen. Henricus kweekte in zijn achtertuin geneeskrachtige kruiden en andere planten voor zijn studenten. De apotheker had 10 kinderen en omdat hij al die mondjes moest vullen, kwam hij in geldzorgen te zitten. De Hogeschool wilde de tuin van Henricus Munting, in de binnenstad van Groningen wel overnemen, dus was Henricus financieel uit de brand.

Terwijl de Hogeschool aandacht besteedde aan de sygnatuurleer (bestudering van de plant om te zien waarvoor deze diende), schiep Linnaeus orde in de chaos van de plantennamen. Dat was wel nodig, want het kon zo maar gebeuren dat één en dezelfde plant een heleboel verschillende namen had gekregen. De eerste naam die voor de plant bedacht was, mocht gehouden worden. (Nu zijn ze dat nog aan het uitzoeken!) Ook deelde Linnaeus de planten systematisch in groepen in (systematiek). Er ontstonden families, geslachten en soorten van planten. Dit speelde zich in de 19de eeuw af.

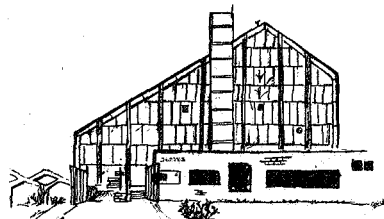

De heer Verloop.

De Hortus in Haren

Nadat alle planten- en kruidenmedicijnen chemisch waren vervangen, had het onderzoek van planten nog maar weinig nut voor de artsen. De biologen echter wilden nog wel meer van planten weten, dus ging de Hortus van de artsen over naar de biologen. Deze vonden de oude Hortus van apotheker Munting te klein en de Hortus werd naar Haren overgeplaatst. De ekologen (mensen die de samenhang tussen de plant en de grond waarop deze groeit bestuderen), waren van plan kassen te bouwen voor de vele soorten wilde planten, maar doordat de krisistijd en vervolgens de tweede wereldoorlog ertussen kwamen, was er 17 jaar geleden geld genoeg om de kassen eindelijk te bouwen.

In de Hortus is er voor alle planten een plekje vrij gemaakt. Alle verschillende soorten gronden zijn aangebracht om een veelheid van planten te laten groeien. In de kassen binnen (6 verschillende kassen) is alles systematisch ingedeeld: tropisch, subtropisch, tropisch gebergte, moesson, savanne en succulenten (vetplanten) hebben allen aparte kassen die door deuren met elkaar in verbinding staan. Door alle kassen zijn wandelpaden gemaakt voor de bezoekers en de onderhouders van de Hortus. Buiten is ook voor

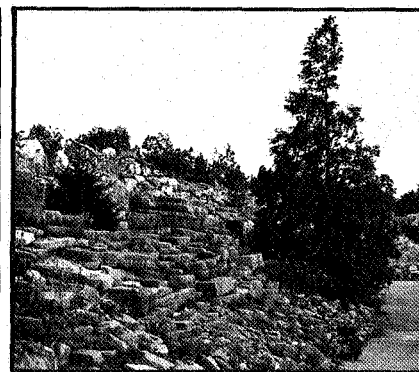
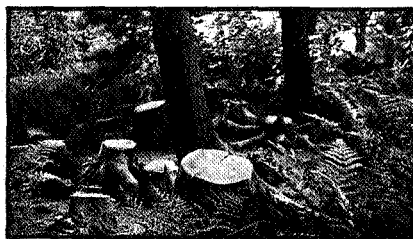

allerlei grondsoorten, planten en bomen een plaatsje vrijgemaakt. Er zijn veel manieren toegepast om een bepaalde plant te laten groeien. Omdat gras bijvoorbeeld op veel grondsoorten groeit én een snelle groei kent, is op sommige plaatsen de grond met stenen enz. ruw gemaakt, zodat er plaats vrijkomt voor bloemenflora. De tuin is zo 20 hectare groot geworden en dan zijn er ook nog laboratoria.

Iedereen is welkom

Waar is de Hortus nou eigenlijk op ingesteld? Op het toerisme, op de biologen of op de scholen? Het antwoord is: iedereen is in de Hortus welkom! De 'gewone' mensen die er wel eens een kijkje willen nemen kunnen een handleiding kopen, een bioloog kan in de Hortus op een prettige manier zijn studie doen (vooral de systematische tuin is voor de bioloog erg belangrijk) evenals de scholen, die er fijner werken dan uit een boek. De opkomst is

Natuurbeheer in het loofwoud van de Hortus.

Rotstuin.

zo'n 40-60.000 mensen per jaar. Kinderen beneden de 16 jaar mogen alleen onder geleide naar binnen. Die leeftijdsgrens mag best wel wat zakken vinden wij!

Binnen (in de kassen) en buiten (in de tuin) is er genoeg te zien en te leren op één of zelfs meerdere dagen. Bij een rondleiding of als je door de Hortus heenloopt ga je vanzelf nadenken over de natuur. Is het wel goed wat er in de wereld met de natuur gebeurt?

Als je wat meer weet van planten, begrijp je ook wat meer van natuurrampen zoals het kappen van tropische oerwouden. Daarom wil men in de Hortus een edukatieve dienst op touw zetten om de bezoekers, vooral de scholen, bewuster te laten meedenken over milieuproblemen. Als iedereen er bewust over nadenkt, moet er toch een oplossing te vinden zijn!

